

Geologiaa ja taidetta Flooran päivän retkellä 2026

ELINA LEHTONEN

Kuva Elina Lehtonen

Suomen Geologinen Seura järjesti tänä vuonna perinteisen Flooran päivän retken kukanpäivää seuraavana helatorstaina, 14.5. Sateista yötä seurannut aamu oli tuulinen ja viileä, mutta se ei haitannut Kaivopuistossa sijaitsevan tutkimusmatkailija Adolf Erik Nordenskiöldin (1832–1901) muistomerkin kukitusta. Pyhäpäivään osunut retki sai ajan-kohtana monelta osallistujalta kiitosta. Kokonaisuudessaan retkelle osallistui 28 henkeä oppaat mukaan luettuna.

Retken pääkohde oli tänä vuonna Harakan saari, joka on suosittu lintujen pesimäpaikka. Yritimmekin kiinnittää erityistä huomiota siihen, ettemme liiaksi häiritsisi rannoille ja polkujen viereen pesimään asettuneita hanhia ja lokkeja. Saarella sääkin parani ja saimme retkeillä aurinkoisessa ja lämmenneessä tunnelmassa.

Harakassa retki alkoi tutustumalla saaren kallioperän kehitykseen. Oppaamme toiminut geologi Antti Salla vei meidät ensin katsomaan saaren itäpuolen kallioissa näkyviä tyynylaavarakenteita. Ne muodostuivat vedenalaisissa tulivuorenpurkauksissa noin 1,9 miljardia vuotta sitten. Tämän lisäksi tutustuimme merenpohjaan saostuneisiin karbonaattikerroksiin, jotka nykyään erot-

tuvat syvemmälle rapautuneina kohtina rantakallioissa (kuva 1). Näimme myös merkejä myöhemmin poimuvuoriston sisäosissa tapahtuneesta kiviaineksen sulamisesta sekä venytyksen aiheuttamista budinaasirakenteista. Viimeisenä luontokohteena kävimme katsomassa kallioon tehtyä venäjänkielistä kaiverrusta Ivanin muistoksi vuonna 1907.

Tämän jälkeen Harakan saarella työskentelevä kuvataiteilija Harriina Räinen kertoi taiteellisesta työskentelystään ja sen yhteyksistä geologiaan (kuva 2). Räinen on kiinnostunut muun muassa geologisista pigmenteistä ja värin materiaalisuudesta. Hän kertoi, että hänen kiinnostuksensa geologiaan on aikanaan herännyt kivilitografian käytöstä. Menetelmässä käytetään kalkkikivistä painolaattaa (kuva 3). Retkellä pääsimme tutustumaan Räinen työhuoneeseen, jossa oli esillä esimerkiksi erilaisilla pigmenteillä, kuten hematitiilla, tehtyjä töitä.

Harriinan työhuone sijaitsee vuonna 1929 valmistuneessa rakennuksessa, joka oli alun perin armeijan kemian laboratorio. Vuodesta 1989 rakennus on palvellut taiteilijoita Harakan taitelijatalona. Räinen lisäksi Iiris Hälli esitteli omaa työhuonettaan (kuva 4). Geologia inspiroi myös Hälliä, ja hän on

Kuva 1. Vasen kuva: Antti Salla (keskellä) kertoo Harakan saaren kallioperän kehityksestä. Retkeilijöiden alla näkyy raidallista kalliota, joka on kiviaineksen osittaisen sulamisen kautta syntyneitä suonigneissejä. Oikea yläkuva: Syvemmälle rapautuneet kohdat kallioperässä ovat alun perin noin 1,9 miljardia vuotta sitten merenpohjaan kerrostunutta kalsiumkarbonaattia. Oikea alakuva: Kallioperään kohdistunut venytys näkyy kallioperässä paikoin myös hienoina budinaasirakenteina. Alun perin yhtenäinen kvartsijuoni on käyttäytynyt deformaation aikana hauraammin kuin ympäröivä aines ja hajonnut kappaleiksi. Kuvat: Elina Lehtonen

Figure 1. Left: Antti Salla (in the middle) explains the evolution of Harakka island's bedrock. The striped rock, vein gneiss, formed from a partial melting of the rock. Upper right: The more deeply weathered areas of the bedrock consist of calcium carbonate that was originally deposited on the seafloor about 1.9 billion years ago. Lower right: In places the stretching of the bedrock is also visible as nice boudinage structures. During deformation, the originally continuous quartz vein has behaved in a more brittle way than the surrounding material, causing it to break into pieces. Photos: Elina Lehtonen

maalannut esimerkiksi kiviainehaisia akvarelleja. Näitä maalauksia on mahdollista nähdä Harakan saaren Galleria Lennätimessä kivi – sakset – paperi – nimisessä näyttelyssä tulevana kesänä 18.–23. elokuuta.

Retken jälkeen matkasimme yhteysveneellä takaisin Kaivopuistoon. Osa ryhmästä suuntasi vielä lounaalle Cafe Ursulaan, jossa geologiaan ja taiteeseen liittyvät keskustelut jatkuivat vilkkaina. Huhujen mukaan Flooran päivän epävirallinen ohjelma jatkui vielä ainakin Ravintola Elmin puutarhassa virvokkeita nauttien (Puistokatu

4). Lämmin kiitos kaikille osallistujille ja erityisesti oppaillemme, jotka toivottivat meidät lämpimästi tervetulleiksi Harakan saarelle!

FT ELINA LEHTONEN

(elina.lehtonen@helsinki.fi)

Geotieteiden ja maantieteen osasto

Helsingin yliopisto

Elina Lehtonen on tutkimuskoordinaattori ja toimii vuonna 2026 Suomen Geologisen Seuran puheenjohtajana. Hän on kiinnostunut eri tavoista yhdistää geologiaa ja taidetta.

Kuva 2. Harriina Räinen kertoi taiteellisesta työskentelystään ja esitteli työhuonettaan. Taustalla näkyy erilaisilla pigmenteillä, kuten hematitilla, tehtyjä töitä. Kuva: Elina Lehtonen

Figure 2. Harriina Räinen discussed her artistic practice and presented her studio. In the background, there are works made with various pigments, such as hematite. Photo: Elina Lehtonen.

Kuva 3. Harriina Räinen kiinnostus geologiaan syntyi hänen käyttämänsä kivilitografia-menettelmän kautta. Siinä kalkkikivilaattaa käytetään kuvan painamisessa. Kuva: Elina Lehtonen

Figure 3. Harriina Räinen's interest in geology arose from the stone lithography technique she uses, which involves printing images using a limestone slab. Photo: Elina Lehtonen

Kuva 4. Osa Iiris Hällin työhuoneesta. Kuva: Elina Lehtonen.

Figure 4. Part of Iiris Hällin's studio. Photo: Elina Lehtonen.

Summary

Geology and art on Flora Day excursion 2026

The Geological Society organized its traditional Flora Day excursion this year on the 14th of May. After a rainy night, participants faced a windy and cool morning, but this did not affect too much honoring the memorial of explorer Adolf Erik Nordenskiöld in Kaivopuisto (Figure 1). Our group then continued to Harakka island, where we were welcomed by the guides of the trip: geologist Antti Salla and artist Harriina Räinen. A total of 28 attendees, including the guides, participated in the excursion.

The excursion began with the geological sites (Figure 3), and Salla described the geological evolution of the island's bedrock. After that Räinen discussed her artistic practices and her interest in geology (Figures 4–5). In addition to Räinen, artist Iiris Hälli presented her studio (Figure 6), sharing her inspiration from geology. Hälli's works will be displayed at the “rock - paper - scissors” exhibition at Galleria Lennätin on Harakka island from August 18th to 23rd.

After the excursion, the group returned to Kaivopuisto by ferry, and some participants continued the lively discussions about geology and art over a lunch at Cafe Ursula. A warm thank you to all participants and especially to our guides who warmly welcomed us to Harakka island!

Vinkkejä kesään

Harakan saari tarjoaa taide-elämyksiä läpi kesän. Lisätietoja näyttelyistä ja muista tapahtumista Harakan verkkosivuilla: <https://harakka.fi>

Helsingin kaupunki järjestää useita opastettuja luontoretkeä kesällä ja syksyllä 2026, ja Harakan saaren geologiaan on mahdollista päästä tutustumaan sunnuntaina 13.9. Lisätietoa ja kaikki retket: <https://www.hel.fi/fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/ulkoilu-puistot-ja-luontokohteet/retkeily/opastetut-luontoretket>